

“Les humanitats haurien de ser capaces de ser allò que històricament han sigut, han de ser un motor de canvi”

‘Per a què serveixen les humanitats en el segle XXI?’, la jornada de debat del passat dijous 9 d’abril, organitzada per [l’Associació d’Amics de la UAB](#) amb la col·laboració de [l’Ateneu Barcelonès](#), afrontava aquesta difícil qüestió de la mà de Mª Àngels Cabré, escriptora, crítica literària i directora de [l’Observatori Cultural de Gènere](#); Joan Carbonell, degà de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB; Ricard Solé, professor investigador a l’ICREA (UPF) i catedràtic extern del Santa Fe Institute (EUA). Jordi Llovet, professor universitari jubilat, traductor i crític literari. Autor del llibre [‘Adeú a la Universitat’](#), finalment no va poder assistir a l’acte.

Lluís Reales, periodista, professor de la UAB, va exercir de moderador en un acte molt dinàmic on els ponents van respondre a diferents qüestions generant un diàleg còmplice entre ells. A mode d’introducció, Reales va voler citar a l’assaig ‘Sense ànim de lucre’ de la pensadora [Martha Nussbaum](#) que defensa que avui les humanitats són

més necessàries que mai pel món dels negocis i per la salut de la democràcia: “Què hem d’entendre per humanisme? Té sentit parlar de post-humanisme? Quins continguts i com ensenyar avui humanisme a les universitats?”.

Les humanitats com un motor de canvi

El futur de les humanitats és també el futur de la universitat, de l’essència dels estudis universitaris i del coneixement. “Si haguéssim donat resposta a la pregunta de per a què serveixen les humanitats fa 30 anys, no ens ho plantejaríem ara. Ningú es pregunta per a què serveixen les ciències, tot i que són assignatures de lletres les que predominen a l’educació primària i secundària” va plantejar Joan Carbonell. El que succeeix, segons el degà de la

facultat de Filosofia i Lletres, és que les humanitats no estan donant resposta als problemes concrets de la gent: “Què han dit les humanitats davant de la crisi? Han resolt alguna cosa?”.

Creu que no hi ha una traducció de l'ideari de les humanitats a l'acció: “Petrarca ja reclamava que allò que havia llegit i après de jove, fos aplicable al ser ancià, que esdevingués un **motor de canvi. Les humanitats haurien de ser capaces de ser allò que històricament han sigut**”. Solé parlava, en relació, del **dèficit de sentit crític** de la nostra societat, on a l'escola s'ensenya un pensament lineal. La pregunta clau, és doncs, segons Carbonell: “Què hem de fer perquè les humanitats siguin realment un motor de canvi? I de moment, no tinc la resposta”.

Hi ha una contradicció, a més, segons la directora de [l'Observatori Cultural de Gènere](#) entre la formació humanística i els valors de la societat, els mitjans de comunicació transmeten missatges consumistes i sexistes que xoquen amb l'educació humanística.

Evitar la 'guetització' i l'elitització de les humanitats

Lluís Reales advertia de la importància d'evitar que les humanitats i, en conseqüència, tot el coneixement i diàleg que susciten, quedin relegats a un discurs de les elits. “Hem fet de les humanitats un gueto, però perquè la gent compra poca poesia si és la lectura més còmode per fer en trajectes curts al metro o al tren? **Perquè la literatura no és a les pàgines dels diaris, sinó en suplement?**”, es pregunta Cabré. I llegia el text [‘Leer para no envejecer’](#) d'Enrique Vila-Matas.

No me cansaré de repetir-lo: leyendo a los demás, poco margen veo yo para estallidos bélicos y otras zarandajas y mucho margen en cambio para la capacidad de un hombre para respetar los derechos de otro hombre. Nada menos agresivo que una persona que baja la vista para leer un libro que tiene en sus manos. Habría que partir a la búsqueda de ese “recogimiento” universal.

L'educació primària i secundària és segons els ponents un punt clau: “Promoure un sentit crític és ja molt difícil de fer quan l'alumnat té 20 anys, s'ha de fer abans”, afirma Carbonell. A l'hora d'escollir llibres i fomentar la lectura, cal plantejar-se com fer que la literatura sigui vista per l'alumnat com una manera d'interpretar el món, i no com una obligació per passar un control: “Vull que creem persones que no odiïn la literatura”, demana Joan Carbonell. La importància de llegir els clàssics, de no entendre sempre el que llegim a la primera, van sorgir també en el debat.

A banda de la literatura, també l'art suposa moltes vegades una muralla infranquejable: **“Perquè no hi ha un mecanisme per apropar l'art contemporani als nens? L'art contemporani som nosaltres, està a tot arreu.** I de fet, els instruments els tenim, tenim eines modernes, però ara cal invertir-hi, desenvolupar-les i fer-les efectives. Calen iniciatives que vinculin l'art a l'educació”, afirma Cabré.

La necessitat d'una permeabilitat entre les humanitats i les ciències

“Els sabers humanístics són sabers reposats, es necessita pòsit, anar dipositant i no la necessitat d'un saber immediat”, afirma Carbonell. Però això no significa que siguin inamovibles, creu que ara tocaria reformar els plans d'estudis i ser capaços de crear noves fórmules universitàries, amb combinacions de

diferents disciplines, com les fórmules que s'utilitzen a països anglosaxons i que combaten la concepció del coneixement com compartiments estancs.

“Els estudis clàssics són un corpus inamovible des de fa anys. Serem capaços de fer un major en filosofia i un minor en matemàtiques a les nostres universitats? Jo crec que no”, afirma el

degà de la facultat de Filosofia i Lletres de la UAB. “No hem sabut fer un pont entre les diferents ciències”, va afirmar M. Àngels Cabré en el mateix sentit.